

A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ TÖRTÉNETE LENGYELORSZÁG MEGTÁMADÁSÁTÓL A SZTÁLINGRÁDI CSATÁIG

Molotov–Ribbentrop-paktum: Moszkva 1939. augusztus 23

A Német-szovjet megnemtámadási szerződés

Titkos záradék : Szovjet érdekszfera: Lengyelországot a Narew, Visztula és San folyók mentén osztották fel.

Besszarábia, a balti államok és Finnország, Litvánia kivételével

KELETI HADSZÍNTÉR

Fall Weiss (LENGYELORSZÁG)

1939. szept. 1. Lengyelország megtámadása

casus belli: állítólagos lengyel támadás a gleiwitzi (Gliwice) rádióállomás ellen - a németek hajtották végre

Danzig: a Schleswig-Holstein német hadihajó ágyútüzet nyit a városra technikailag a Wehrmacht sokkal fejlettebb

több irányból támadnak; a páncélosok bekerítik az ellenséget

1939. szept. 17. a Szovjetunió megtámadja Lengyelországot

Kormány: Londonba emigrál

1939. szept. 29. Varsó elesik, Lengyelország kapitulál

Lengyel Főköormányzóság néven a német birodalomba olvasztják

A szovjet- finn háború

1939. nov. 30. szovjet- finn háború kitörése

ok: a SZU Leningrádhoz közeli területeket akart szerezni területcserével, a finnek nem egyeztek bele

1940. március: a finnek területi engedményekre kényszerültek

Szeptember-október: Észtország, Lettország és Litvánia csatlakozása

1939. dec. 14. a SZU-t kizárják a Népszövetségből

1940. márc. 12. moszkvai béke

NYUGATI HADSZÍNTÉR:

1939. szept. 3. angol és francia hadüzenet Németországnak

Franciá. elfoglal néhány falut, de csak látszatháborút folytat ("FURCSA HÁBORÚ"); még békét akarnak

Fall Weserübung Nord - Weser-gyakorlat (DÁNIA, NORVÉGIA)

1940. ápr. 9. Dánia német megszállása; ok: éléskamra és stratégiailag fontos helyzet (a Balti-t. így német beltenger)

1940. ápr. 9-10. Norvégia megszállása, megelőzik a szövetségeseket

-a hadihajók angol zászló alatt hajóznak be a kikötőkbe, angol rádióüzenetek

-a norvég fasisztákat (Nemzeti Egyesülés) nem is értesítették

Quisling-kormány

-a szövetségesek is be akartak vonulni Norvégiába, hogy megakadályozhassák, hogy a németek svéd acélszállítmányokat kapjanak (Wilfred-terv; kidolgozója: Winston Churchill, az admirális első lordja), de elkéstek

Fall Gelb - Sárga hadművelet (BENELUX ÁLLAMOK, FRANCIAORSZÁG)

a német hadvezetés már 1939 telén támadni akart, de rossz volt az időjárás és a kölni futárgép ellenséges területen szállt le a haditervekkel => el kellett halasztani; a Schlieffen-tervet átdolgozzák

1939. máj. 10. a Fall Gelb kezdete

1. szakasz: Sarlóvágás hadművelet: a Benelux államok lerohanása;

Hitler: azért támad Rotterdam irányába, mert a Maginot vonalat északról akarja megkerülni

Hollandia: nem várt ellenállást tanúsít

1940. máj. 14. Rotterdam szétbombázása – polgári áldozatok

Pétain marsall (fr.) azt hitte, hogy az Ardennek járhatatlan, nem irányított oda nagy erőket; a német páncélosok átjutnak, céljuk az angol és francia seregek elszigetelése egymástól

Az ardenneki támadás sikere eldöntötte a hadjárat kimenetelét

1940. máj. 27-jún. 3-4. Dunkerque bombázása - Göring azt kérte, hogy a páncélosok (Heinz Guderian) helyett a Luftwaffe semmisítse meg az angol expedíciós hadsereget - hiba volt, az angolokat evakuálják, a bombázással párhuzamosan folyik a Dinamó hadművelet (338 ezer katona megmentése)

1940. jún. 6-tól: 2. szakasz: Csata Franciaországért

1940. jún. 10. Olaszo. is megtámadja Franciaországot, de megállítják őket

1940. jún. 14. Párizsba bevonulnak a németek

1940. jún. 22. fegyverszünet a compiegne-i vasúti kocsiban (1. vhb. német fegyverszünet, 1918. nov. 11.)

Pétain marsall szorgalmazta, hogy a francia államiség egyáltalán fennmaradjon

Franciá. É-i és Ny-i területeinek német megszállása, a többi rész Vichy központtal bábállam (Algériát, Marokkót megtartja)

a vezetők (pl. de Gaulle) É-Afrikába (Casablanca), majd Londonba menekülnek, emigráns kormányt szerveznek

Catapultá hadműv.: a fr. flotta kimenekítése ill. megsemmisítése => nem kerül német kézbe

1940. jún. 24. fr-olasz fegyverszünet

ANGLIA

1939. május 10. Winston Churchill

Seelöwe - Oroszlánfőka - partraszállás

kidolgozója Halder vezérkari főnök; szerinte a légifölény megszerzése a döntő

német gépek: Messerschmitt (vadász), Junkers (bombázó)

ANGLIAI CSATA – cél: a légifölény megszerzése

Churchill is fejleszti a legierőt: Spitfire, Hurricane (vadász)

radart és rádiót is használnak az angolok; a titkosszolgálat megszerzi a német kódkészítő gép (Enigma) egy példányát

1940. aug. 13. Adlertag ('a Sas napja'): a legnagyobb légitámadás Anglia ellen; Coventry lebombázása

szeptember 15: Az angliai csata napja: veszteség: 61 német és 29 angol gép

nagy német veszteségek => az inváziót el kell halasztani

1940. szept. 27. HÁROMHATALMI EGYEZMÉNY (Németo. - Olaszo.- Japán)

felosztották egymás között a világot, elismerik egymás érdekszféráit

1940-41-ben sokan csatlakoznak (pl. Magyaro.(1940. nov. 20.) , Rom. is), elismerik a határváltozásokat

ÉSZAK-AFRIKA

1940 nyara: Graziani olasz tábornok Tunéziából nyomul előre Egyiptom felé

a Földközi-tengeren állomásozó angol erők visszaszorítják Tunéziába

1941 Erwin Rommel az Afrikakorps élén partaszáll Tunéziában (Sonnenblume - Napraforgó hadművelet), a tengelyhatalmak újra támadásba lendülnek; a segítség oka: Németo. nem akar második frontot, csak a SZU-ra akar koncentrálni

1942. okt. 23-nov. 4. El-Alamein - Montgomery megállítja Rommelt

BALKÁN

1939. ápr. 7. Olaszország elfoglalja Albániát

1940. okt. 1. a Wehrmacht bevonul Romániába az olajkutak védelmére

1940 okt. Olaszo. megtámadja Görögországot, de a görögök visszaverik őket – benyomulnak Albániába

a Balkán elfoglalását célzó német terv: Marica terv

1941. márc. 9. Németország Bulgáriából megtámadja Görögországot

1941. márc. Jugoszlávia csatlakozik a háromhatalmi egyezményhez, de két nap múlva

angolbarát fordulat : Simovič tábornok (Jugoszlávia) felrúgja a háromhatalmi egyezményt

1941. ápr. 6. Jugoszlávia megtámadása, 1 hét alatt elfoglalják
1941. ápr. 10. Ante Pavelič kikiáltja az önálló Horvátországot
1941. ápr. 11. Magyarország bevonul a Bácskába és a Vajdaságba
1941. ápr. 27. a német csapatok bevonulnak Athénba (angol expedíciós csapatok támogatják a görögöket)
1941 májusa: az égei-tengeri szigetvilág elfoglalása
1941. máj. 20-jún. 1. Merkúr hadműv. - Kréta elfoglalása ejtőernyősökkel

Barbarossa-hadművelet - a SZU MEGTÁMADÁSA

okok: a SZU nem csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez
Németo. nem akart fizetni a szovjet nyersanyagszállítmányokért
élettér

Angliának nem maradna potenciális szövetségese sem
a szovjet hadsereg gyenge volt a finn háborúban, ezért a németek úgy gondolták, könnyű lesz legyőzni

az angolok és Sorge (szovjet kém Japánban) is mondták előre, de Sztálin nem hitte el
a Bug folyónál megölik a szovjet határőröket

1941. jún. 22. a Barbarossa-hadművelet elkezdődik

3 irány: Moszkva, Leningrád, Donyec-medence

haditechnika: a németeké sokkal fejlettebb; SZU: könnyű tank (vékony páncélzat)

1941 nyara: Rooseveltt elfogadtatja a kölcsönbérleti (LEND-LEASE) törvényt

1941. aug. 14. ATLANTI CHARTA (Roosevelt, Churchill); a háború elítélése, garantálni fogják a népek jogát az államforma megválasztására, a tengerek és a kerekedelem szabadsága, amerikai elvi támogatás és gazdasági segítség Angliának

=> 1941 végétől újabb tengeralattjáró-háború

1941. szeptember – 1943 nyara: Leningrád blokádja (félmillió ember halála)

1941. szept. 20. Kijev elfoglalása

másfél hónap elment vele, német hadvezetési hiba

1941. szept. 29. moszkvai értekezlet: a SZU csatlakozik az Atlanti Chartához;

kölcsönbérleti szerződés: a SZU amerikai fegyvereket kap

1941. dec. 5. a Moszkva külvárosait lövő német hadsereg kimerül, Zsukov marsall ellentámadást indít

1941 végétől új szovjet fegyverek: Katyusa, T-34 tank

1942 délen a német hadsereg kettéválik, egyik része az olajmezők (Baku-Grozniy), másik Sztálingrád felé vonul

Sztálingrádnak nem lett volna nagy jelentősége, német hiba

1942. aug. 19. az első német támadás Sztálingrád ellen

1942. nov. 11. az utolsó támadás, a német hadsereg kimerül, nem sikerül elfoglalni Sztálingrádot

1942. nov. 19. Csujkov ellentámadást indít, bekerítik a német csapatokat

Wintergewitter - Téli vihar: a német csapatok kimentésére indított hadművelet

Tigris tankokat is bevetnek, léghíd is, de nem sikerül

1943. febr. 2. Paulus tábornagy leteszi a fegyvert, 92 ezer hadifogoly

CSENDES-ÓCEÁN

1941 nyara: japán tárgyalások az USA-val a csendes-óceáni japán terjeszkedésről

1941. dec. 7. Pearl Harbor - japán támadás az amerikai támaszpont ellen

Majd: Japán diadalmas száz napja

1942. jún. 3-7. Midway-szk. - Nimitz megveri Yamamoto admirálist

Konferenciák: a, 1941 dec. - 1942 jan. washingtoni konf.

'Hitler first' elv: először Németországot kell legyőzni, utána a szövetségeseit

kell egy nemzetközi szervezet, amely megakadályozza fegyveres konfl. létrejöttét => ENSZ (később)

b, 1942. jan. 20. Wannsee: a náci vezetők határoznak az európai zsidóság megsemmisítéséről
=> Holocaust